

SCÉNÁŘ K ROZHLASOVÉ REPORTÁŽI

vypracovali: Vojtěch Bohuslav, Anna Borská, Zuzana Coufalová a Matěj Trnka pod vedením
Mgr. Aleny Lapešové

V rámci letošního ročníku projektu Příběhy našich sousedů měl náš tým ze ZŠ Havlíčkova v Jihlavě možnost zaznamenat vzpomínky pana Zdeňka Jaroše. Setkali jsme se s ním 10. března 2016 v Jihlavě na Královském vršku. Nejvíce nás zaujaly jeho vzpomínky na listopad 1944, kdy v Brně zažil mohutný nálet spojeneckých letců. Žil tehdy s rodiči a se sestrou Hanou v centru města.

8.00 - 8.45

„Do toho domu právě spadly dvě bomby, z nichž ani jedna nevybuchla, což je zajímavé a ta jedna z těch bomb prolítla vlastní vahou, prostě byla to nějaká asi šedesátiliberka a prolítla prostě jedním patrem a zůstala ve zdi u nás v ložnici, ano, a jako byla tam jako díra, prostě do ložnice nad postýlkou naší maminky prostě koukal předek bomby. Já to říkám jako s úsměvem, ale ono to tak úsměvný nebylo, byla to tragédie, protože člověk si uvědomí, kdyby to bouchlo, no tak bysme nejenom byli bez bytu, ale i bez celého baráku, že pochopitelně. Ale nestalo se, tak akorát potom to mělo následky, že prostě my jsme se museli okamžitě vystěhovat.“

Malý Zdeněk se tehdy s rodiči a se sestrou ukrýval v protiletectkém krytu. Přestože se nacházeli hluboko pod zemí, dobře slyšeli strašné dunění leteckých motorů.

10.47 - 11.27

„Prostě to jste slyšeli ten hukot zdaleka, vono to ještě bylo, oni byli možná na jižní Moravě a už jsme je slyšeli a potom najednou do toho hukotu začaly se ozývat strašné detonace, prostě padaly bomby. Samozřejmě to nerozeznáte, kde to je, to duní všechno, že, ten dům rezonuje. Ale bylo to hrozné. Oblaka dýmu se objevily, úplně jsme se začali dusit a já si pamatuju, moje sestra

tam klečela a modlila se, to mám takovou památku na to, a mě tatínek schoval pod dlouhej plášť, kterej měl na sobě, a já jsem pořád lezl ven, že, mně tam nebylo dobře pod tím pláštěm, a on mě tam pořád zastrkával. To jsou moje vzpomínky na tenhleten strašnej nálet."

Když po skončení náletu vyšli ven, zjistili, že byl zasažen vedlejší dům a rovněž jejich dům je kvůli silnému poškození neobyvatelný.

11.33 - 11.54

„Když to všechno už utichlo a byl odvolanej ten nálet, protože zase - tak jako se vyhlašoval, tak potom končil, oficielně ten nálet, a pak už mohli lidi se vracet domů, nebo někam, prostě z těch krytů, a my jsme teda honem se letěli podívat nahoru, a tam jsme zjistili tu spoušť, protože ty tlakový vlny, i když ten dům nebyl zasaženej přímo, tak udělaly svoje."

Koncem listopadu proto odjeli do Jevíčka, odkud pocházel Zdeňkův tatínek. V Jevíčku zažil pan Jaroš konec války a osvobození městečka Rudou armádou. Vzpomíná na poslední dny války, kdy Němci hrozili vyhozením městečka do vzduchu.

15.03 - 15.36

„Tenkrát oni hrozili Němci, že vyhodí celé město do povětří. Nevím důvody proč, protože jak říkám to nebylo zas tak důležité (město Jevíčko), no ale asi chtěli zpomalit postup té Rudé armády přerušením nějaké té komunikace, protože přece jenom to byla důležitá, aspoň z té pozice důležitosti, že to byla důležitá silniční křižovatka. A tak byly tam nakladeny na náměstí nálože a tak dále a tehleten plukovník v posledním okamžiku nedal rozkaz pro odpálení těch náloží, ale sám se zastřelil, někdy ve dvě hodiny v noci.“

Krátce nato vstoupili do městečka vojáci Rudé armády.

20.50 - 21.12

„... a pamatuju si jako dneska, že naše maminka vyběhla prostě z toho domu na náměstí, kde jsme tam bydleli, a měla šišku salámu, kterou měla schovanou, sehnat salám, to bylo, to neexistovalo, ona tam měla schovanej salámek prostě na lepší nebo horší časy, a s

ním vyběhla a těm Rusům to takhle dala jako osvoboditelům."

V létě roku 1945 se rodina vrátila zpět do Brna a z malého Zdeňka se brzy stal školák. V únoru 1948 se k moci dostali komunisté a klidná atmosféra ve škole se začala měnit. Panu Jarošovi byl neustále připomínán jeho nevhodný, tj. buržoazní původ. Malého Zdeňka to velice ponižovalo a vnímal to jako obrovskou nespravedlnost.

36.05 -36.32

„... paní učitelka, nebo soudružka učitelka, mohl bych ji jmenovat, prostě vybrala z té skupiny syčáků, kteří tam zlobili hrozně, mě a mě vodila po škole a ukazovala mě po všech třídách jako buržoazní dítě. A to bylo něco, co teda já jsem - to jsem si uvědomil, že jsem něco jiného a což mě teda mrzelo a bral jsem to jako obrovskou nespravedlnost. Nikdy jsem se s tím nesmířil."

Po ukončení střední školy si podal přihlášku na vysokou školu, ale z důvodu nevhodného původu nebyl přijat. Bylo mu doporučeno, aby svůj buržoazní původ odčinil v ostravských dolech. Zde nakonec strávil téměř tři roky. Na počátku roku 1968 si opět podal přihlášku na vysokou školu a ke svému velkému překvapení byl přijat k dálkovému studiu. Velké změny byly cítit také v celé společnosti, ale 21. srpna

vše nabralo jiný směr. Ten den se pan Jaroš snažil dostat domů do Brna z Frenštátu, kde zrovna byl se svými přáteli a kde se dozvěděli o vstupu okupačních armád.

1.01.31 - 1.02.17

„ A teď honem jsme spěchali domů, protože silnice byly hodně narvaný všude, každej někam jel a hlavně byl problém s benzínem. Benzínový pumpy byly obsazený, některý už byly vyprodaný - benziny, a přece jenom do Brna to není zas až tak blízko, tak jsme honem tam, a teď já už nevím, kde, ale mám dojem, že ještě v tom Rožnově jsme chytli benzín poslední a já jsem přijel do Brna. No v Brně to už byl kvas takovej velikánskej. To bylo dvacátýho, jednadvacátýho na tom náměstí, to vidím jako dneska, myslím náměstí Svobody. Narvané náměstí, teď tam jezdily nákladní auta s lidma, s vlajkama, hulákalo se - hlavně protiruský hesla a psaly se nápisy, to bylo všechno pomalovaný.“

Ještě téhož večera se pan Jaroš vydal na skútru z Brna do Jihlavy, ale u Řehořova měl poruchu.

1.03.10 - 1.03.52

„Přijel jsem v tom Řehořově do situace velmi hrozná, tam stály ruský tanky, nebo respektive to byly takový ty transportéry, takový víte ruský. Ty tam stály takhle dycky proti sobě, dva hlavní k sobě, a musel jsem mezi

tím projet takovou spirálou. A tak já jsem jel, teď mně to jelo krokem, to nejelo rychleji, a teď oni to brali jako provokaci. Já jsem si říkal, teď mě tady zastřelí nebo něco. Tak mě tam kontrolovali, já jsem říkal, že mi to nejede atd., tak mě nechali jet."

V souvislosti se srpnovými událostmi došlo k velikému obratu v osobním životě pana Jaroše. Při jedné z akcí byl 29. srpna těžce zraněn a více než rok prožil v nemocnicích a rehabilitačních zařízeních. Musel změnit obor studia - místo tělocviku si vybral dějepis. A jak se později ukázalo, bylo to rozhodnutí velice šťastné, protože historie ho v následujících letech úplně pohltila a stala se náplní jeho života.

